

Orjinal Makale

Hemşirelik öğrencilerinde çelişik duygulu cinsiyetçiliğin menstrüal tutuma etkisi

Menekşe Nazlı Aker,¹ Funda Özdemir,² Fatma Özlem Öztürk²

¹Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ebelik Bölümü, Ankara

²Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Özet

Amaç: Araştırma; hemşirelik öğrencilerinde, çelişik duygulu cinsiyetçiliğin menstrüal tutuma etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma 2017–2018 eğitim-öğretim yılında 289 hemşirelik öğrencisi ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini, menstrüasyon ile ilgili durumlarını belirleyici araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formu, “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ)” ve “Menstrüasyon Tutum Ölçeği (MTÖ)” kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiş ve tanımlayıcı veriler; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma olarak sunulmuştur. ÇDCÖ ve MTÖ puanları arasında pearson korelasyon analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin, yaş ortalaması 19.73 ± 1.33 olup, %37.4’ü birinci sınıfa devam etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin ÇDCÖ toplam puan ortalaması 76.79 ± 15.31 , düşmanca cinsiyetçilik alt boyutu puan ortalaması 40.97 ± 9.87 , korumacı cinsiyetçilik alt boyutu puan ortalaması ise 35.81 ± 8.76 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin MTÖ toplam puan ortalamasının 86.86 ± 10.31 olduğu görülmüştür. ÇDCÖ ile MTÖ puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; ÇDCÖ toplam puanı ve alt boyutları ile MTÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmamıştır ($p > .05$). ÇDCÖ ile MTÖ alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde ise bazı alt boyutlar arasında ilişki olduğu saptanmıştır ($p < .05$).

Sonuç: Çelişik duygulu cinsiyetçilik ile menstrüal tutum arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin menstrüal tutumunu olumlu yönde geliştirmek ve sürdürmek için menstrüal tutumu etkileyebilecek faktörler araştırılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik; menstrüasyon; toplumsal cinsiyet; tutum.

Menstrüasyon, her sağlıklı kadın tarafından deneyimlenen normal fizyolojik bir süreçtir.^[1] Menstrüasyon, çeşitli kültürlerde farklı şekillerde ifade edilebilmektedir.^[2] Menstrüasyona ilişkin tutum ve inançlar, olumlu ya da olumsuz olabilmekle birlikte; olumsuz tutumun yaygın olduğu bildirilmektedir. Bu olumsuz tutumlar; utanma, rahatsız edici bulma, fiziksel - psikolojik olarak yük, engelleyici olarak görme, menstrüasyon dönemi boyunca bazı şeyleri yapma zorunluluğu hissetme, bazı şeylerin yasaklandığına inanmayı içermektedir.^[3] Sosyal ve kültürel normlardan etkilenen menstrüal tutum ve inançlar

rı anlamak,^[4,5] menstrüasyona ilişkin uygulamaların iyileştirilmesini ve kadınların sağlıklı olmasını sağlamanın anahtarıdır.^[6] Menstrüasyon, kadın ve erkeği ayıran belirgin bir unsur olduğu için menstrüasyona eşlik eden durumlar, sonuçları ve etkileri, toplumsal cinsiyet konuları ile ilişkili hale gelmiştir.^[7] Örneğin, menstrüasyonun kadınların performansını etkilediği inancı, kadınların toplumdaki fırsatlarının kısıtlanmasına ve sorumluluklarını yerine getirememesine yol açabilir. Bu inanç, kadınlara karşı önemli bir ayrımcılık kaynağı ve kadınların menstrüasyona karşı tutumlarını daha da olumsuz etkileyebi-

Konu hakkında bilinenler nedir?

- Menstrüasyona eşlik eden durumlar, sonuçları ve etkileri toplumsal cinsiyet ile ilişkilendirilebilmektedir. Hemşireler, menstrüasyon ve toplumsal cinsiyet konusunda olumlu tutumları topluma benimsetecek gruplardır.

Bu yazının bilinenlere katkısı nedir?

- Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları ile Menstrüel Tutum Ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmamıştır.

Uygulamaya katkısı nedir?

- Çalışma bulgularının hemşirelik öğrencilerinde cinsiyetçi tutum ve menstrüel tutuma ilişkin farkındalık oluşturabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin menstrüel tutumunu etkileyebilecek, cinsiyetçi yaklaşıma ilişkin faktörlerin farklı çalışmalarda araştırılması önerilmektedir.

lecek bir sosyal kontrol biçimi olabilir.^[3]

Toplumsal cinsiyet rolü, cinsiyetlere göre toplumun tanımladığı ve bireylerin gerçekleştirmesi istenen beklenti, kadınlığın ve erkekliğin sosyal ortamlarda ifade edilidir.^[8,9] Toplumsal cinsiyetin bir parçası olan cinsiyetçilik, tipik olarak kadına yönelik düşmanlığın bir yansıması olarak kavramsallaştırılmıştır.^[10] Glick ve Fiske (1997)^[11] geliştirdikleri Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı'nda cinsiyetçiliği kadınlara karşı sadece düşmanlık olarak değil, bir çelişki olarak sunmuştur. Toplumsal cinsiyet rolleri, çelişik duygulu cinsiyetçilik başlığı altında düşmanca ve korumacı boyutlarda incelenmektedir. Korumacı cinsiyetçilikte kadının zayıf görülmesi nedeniyle korunmaya gereksinimi olduğu kabulü bulunmakta iken; düşmanca cinsiyetçilikte kadına büsbütün olumsuz yargılarla yaklaşılmakta, baskın paternalizm ve kadına yönelik aşağılayıcı kabuller bulunmaktadır. Her iki cinsiyetçi bakış açısı da ataerkilliğin ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin kabulünü ve sürdürülmesini desteklemektedir.

Hemşireler, toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlikçi tutumu topluma benimsetecek gruplardandır. Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumları belirlenerek, hemşirelik eğitimi içeriğinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısı bilincini geliştirecek şekilde düzenlenmesi önemlidir.^[12]

Araştırmada; toplumun bir parçası olarak toplumsal cinsiyetten etkilenen, bakım verici olarak toplumu etkileyecek hemşirelik öğrencilerinde, çelişik duygulu cinsiyetçiliğin menstrüel tutuma etkisi değerlendirilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğrencilerde genel olarak cinsiyetçi tutumların azaltılmasına yönelik eğitimlerin planlanmasına rehberlik edecektir. Ayrıca bu sonuçların menstrüasyona ilişkin bakım verici rol alacak hemşirelik öğrencilerinin menstrüel tutumlarını olumlu yönde geliştirecek toplumsal cinsiyet temelli planlamalara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Gereç ve Yöntem**Araştırmanın Evreni ve Örnekleme**

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırmanın evrenini Ankara'da bulunan bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde 2017-

2018 eğitim öğretim yılında kayıtlı, cinsiyeti kadın olan 644 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, örneklem seçimine gidilmemiş, dahil edilme kriterlerine (2017-2018 eğitim-öğretim yılında ilgili bölümde kayıtlı öğrenci olma, cinsiyetinin kadın olması, araştırmaya gönüllü olarak katılma) uygun 289 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Örneklem evrenin %44.87'sini temsil etmektedir.

Araştırmanın bağımlı değişkenini Menstrüasyon Tutum Ölçeği puan ortalaması, bağımsız değişkenlerini ise araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik ve menstrüasyona ilişkin özellikleri ile Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği puan ortalaması oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini (Yaş ve halen öğrenime devam ettiği sınıf), menstrüasyon ile ilgili durumlarını belirleyici (menarş yaşı, siklus ve menstrüel kanama süresi, menstrüasyona eşlik eden semptomların varlığı) soru formu, "Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği" ve "Menstrüasyon Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ): Glick ve Fiske (1997)^[11] tarafından geliştirilen ÇDCÖ, 11 maddesi düşmanca cinsiyetçiliği, 11 maddesi de korumacı cinsiyetçiliği ölçen toplam 22 maddeden oluşmaktadır. ÇDCÖ'nün Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması, Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iki alt boyutu düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik için ayrı ayrı yapılan güvenirlik hesaplamalarında; düşmanca cinsiyetçilik için belirlenen iç tutarlık katsayısı 0.87, korumacı cinsiyetçilik için 0.78, ölçek toplamı için ise 0.85 olarak saptanmıştır.^[13] Bu çalışmada ise düşmanca cinsiyetçilik için belirlenen iç tutarlık katsayısı 0.82, korumacı cinsiyetçilik için 0.79, ölçek toplamı için ise 0.84 olarak bulunmuştur. Toplumda ataerkillik, düşmanca veya korumacı şekillerde ortaya çıkabilir. Düşmanca cinsiyetçilik, ataerkillikte daha olumsuz bir biçimde ve kadın üzerinde egemenlik kurma şeklinde iken; korumacı cinsiyetçilik, ataerkillikte zayıf olarak kabul edilen kadına yardım etme ve onun için çalışma şeklinde görülmektedir. Ölçek alt boyutlarından elde edilen yüksek puanlar, düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin yüksek olduğunu göstermektedir.^[11] Ölçeğin çalışmada kullanılması konusunda Sakallı-Uğurlu'dan izin alınmıştır.

Menstrüasyon Tutum Ölçeği (MTÖ): Brooks-Gunn ve Ruble (1980) tarafından geliştirilen ölçek, 33 maddeden oluşmaktadır. MTÖ, menstrüasyona ilişkin olumlu-olumsuz yönleri sorgulayan beş alt ölçekten oluşmaktadır:

1. Güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon,
2. Rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon,
3. Doğal bir olgu olarak menstrüasyon,
4. Menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme ve
5. Menstrüasyonun etkilerini inkar.

MTÖ'de alt ölçeklerden alınan puanların yüksek olması, menstrüasyona ilişkin tutumun olumlu olduğunu göstermektedir.

^[14] Ölçeğin Türkçe geçerlik-güvenirlik çalışması, Fırat ve ark. (2009)^[15] tarafından yapılmış; Cronbach Alfa değerleri ölçek toplam puanı için 0.79, ölçek alt boyutları için sırasıyla 0.68, 0.61, 0.60, 0.42, 0.73 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise Cronbach Alfa değerleri ölçek toplam puanı için 0.71, ölçek alt boyutları için sırasıyla 0.71, 0.68, 0.70, 0.72, 0.75 olarak saptanmıştır. Ölçeğin çalışmada kullanılması konusunda Kulakaç'tan izin alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, IBM SPSS 14.0 paket programında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı veriler; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma olarak sunulmuştur. Verilerin normal dağılıma uyma durumları Kolmogorov-Smirnov Testi ile değerlendirilmiş, normal dağılım gösterdikleri için parametrik testler kullanılmıştır. ÇDCÖ ve MTÖ puanları arasında pearson korelasyon analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yürütülebilmesi için Ankara Üniversitesi Etik Kurul'undan etik kurul onayı (Tarih: 20.11.2017 Sayı: 19/320), çalışmanın yürütüldüğü fakülteden kurum izni (Tarih: 16.11.2017 Sayı: E.4876) alınmıştır. Ölçeklerin kullanımı için izinler alınmıştır. Veri toplama formları uygulanmadan önce araştırma kapsamına alınan öğrencilere araştırmanın amacı konusunda bilgi verilmiş ve onamları alınmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.73 ± 1.33 , menarş yaş ortalaması 13.15 ± 1.14 'tir. Öğrencilerin %37.4'ü birinci sınıfta, %24.9'u ikinci sınıfta, %19.7'si üçüncü sınıfta, %18'i dördüncü sınıfta öğrenimine devam etmektedir. Katılımcıların menstrüal siklus gün sayısı ortalaması 29.25 ± 3.6 , menstrüal kanama gün sayısı ortalaması 5.65 ± 1.16 olarak saptanmıştır. Katılımcıların menstrüasyon sırasında semptom yaşama durumu sorulduğunda, görülme sıklığına göre sırasıyla karın ağrısı, güçsüzlük, mide bulantısı, iştah kaybı, ishal, baş dönmesi ve kusma yaşadıkları görülmüştür (Tablo 1).

Çalışmaya katılan öğrencilerin ÇDCÖ toplam puan ortalaması 76.79 ± 15.31 , düşmanca cinsiyetçilik alt boyutu ortalaması 40.97 ± 9.87 , korumacı cinsiyetçilik alt boyutu ortalaması ise 35.81 ± 8.76 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin MTÖ toplam puan ortalamasının 86.86 ± 10.31 , ölçek alt boyutlarının ortalamalarının ise güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon 18.22 ± 4.25 , rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon 13.79 ± 3.94 , doğal bir olgu olarak menstrüasyon 18.75 ± 3.24 , menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme 18.42 ± 4.67 , menstrüasyonun etkilerini inkar 17.68 ± 2.52 olduğu görülmüştür (Tablo 2).

ÇDCÖ ile MTÖ puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; ÇDCÖ toplam puanı ve alt boyutları ile MTÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmamıştır ($p > .05$). ÇDCÖ toplam puanının MTÖ alt boyutlarından güç-

Tablo 1. Demografik ve menstrüal deneyimlere ait bazı özelliklerin dağılımı

Demografik ve menstrüal özellikler (n=289)	Ortalama±SS	n	%			
Yaş	19.73 ± 1.33					
Menarş yaşı	13.15 ± 1.14					
Sınıf						
1		108	37.4			
2		72	24.9			
3		57	19.7			
4		52	18.0			
Menstrüal siklus süresi	29.25 ± 3.6					
Menstrüal kanama süresi	5.65 ± 1.16					
Menstrüasyon sırasında semptom yaşama durumu*	Evet	Hayır	Bazen			
	n	%	n	%	n	%
Karın ağrısı	156	54	27	9.3	106	36.7
Mide bulantısı	64	22.1	148	51.2	77	26.6
Kusma	12	4.2	245	84.8	32	11.1
İshal	53	18.3	169	58.5	67	23.2
İştah kaybı	61	21.1	142	49.1	86	29.8
Baş dönmesi	32	11.1	193	66.8	64	22.1
Güçsüzlük	145	50.2	39	13.5	105	36.3

*Birden fazla yanıt verilmiştir.

Tablo 2. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ) ve Menstrüasyon Tutum Ölçeği (MTÖ) Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçekler	Ortalama±SS	Alınabilecek alt-üst değerler	İşaretlenen alt-üst değerler
ÇDCÖ	76.79±15.31	22-132	30-112
Düşmanca cinsiyetçilik	40.97±9.87	11-66	13-63
Korumacı cinsiyetçilik	35.81±8.76	11-66	13-62
MTÖ	86.86±10.31	31-155	53-117
Güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon	18.22±4.25	7-35	7-30
Rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon	13.79±3.94	5-25	5-25
Doğal bir olgu olarak menstrüasyon	18.75±3.24	5-25	7-25
Menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme	18.42±4.67	8-40	8-32
Menstrüasyonun etkilerini inkar	17.68±2.52	6-30	12-26

Tablo 3. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ) ile Menstrüasyon Tutum Ölçeği (MTÖ) Puanları Arasındaki İlişki

Ölçekler	MTÖ	Güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon	Rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon	Doğal bir olgu olarak menstrüasyon	Menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme	Menstrüasyonun etkilerini inkar
ÇDCÖ	r=-.086 p=.146	r=-.131 p=.026	r=-.103 p=.081	r=.209 p<.000	r=-.185 p=.002	r=.111 p=.059
Korumacı cinsiyetçilik	r=-.113 p=.054	r=-.139 p=.018	r=-.138 p=.019	r=.204 p<.000	r=-.208 p<.000	r=.065 p=.268
Düşmanca cinsiyetçilik	r=-.003 p=.960	r=-.062 p=.295	r=-.008 p=.888	r=.128 p=.029	r=-.068 p=.248	r=.138 p=.019

süz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon ve menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme alt boyutundan alınan puanlar ile negatif yönlü zayıf bir korelasyon gösterdiği, doğal bir olgu olarak menstrüasyon alt boyutundan alınan puanlar ile ise pozitif yönlü zayıf bir korelasyon gösterdiği saptanmıştır ($p<.05$). Korumacı cinsiyetçilik puanlarının güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon, rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon ve menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme alt boyutundan alınan puanlar ile negatif yönlü zayıf bir korelasyon gösterdiği, doğal bir olgu olarak menstrüasyon alt boyutundan alınan puanlar ile ise pozitif yönlü zayıf bir korelasyon gösterdiği belirlenmiştir ($p<.05$). Düşmanca cinsiyetçilik puanlarının ise doğal bir olgu olarak menstrüasyon ve menstrüasyonun etkilerini inkar alt boyutundan alınan puanlar ile pozitif yönlü zayıf bir korelasyon gösterdiği görülmüştür ($p<.05$) (Tablo 3).

Tartışma

Menstrüasyon, her sağlıklı kadın tarafından deneyimlenen fizyolojik bir süreçtir. Menstrüasyon, çeşitli kültürlerde farklı şekillerde ifade edilebilmektedir.^[2] Türkiye’de yaygın olarak olumsuz bir deneyim olarak nitelendirilmektedir. Kadınlar bu dönemde pek çok ibadeti gerçekleştirilmemekte, kamusal ve bireysel alanda yaşamlarını sınırlandırmaktadır.^[16] Nepal’de menstrüasyon yaşayan kadın “dokunulmaz” olarak nitelendirilmektedir. Yani bu dönemdeki kadınlar tapınak ve mutfakla-

ra girememekte, eşleri ile aynı yatağı paylaşmamakta ve erkek akrabalarına fiziksel olarak temas etmemektedirler.^[17] Çin’de genç kızlar menstrüasyonu utanılacak bir olgu olarak görüp “büyük hala” gibi dolaylı ifadelerle adlandırmaktadırlar.^[18] İsveç’te ise menstrüasyonu kadın olmanın doğal bir parçası olarak görme eğilimi baskın olmasına karşın yine de gizlenmesi gereken özel bir olgu olarak görülmektedir.^[19] Menstrüasyon ve premenstrüel dönemde olma durumu ise; ağlamaklı olma, gerginlik, zayıflık, fiziksel hastalık, ruhsal dengesizlik, kontrolsüzlük ile ilişkilendirilmektedir.^[7]

Çalışmada öğrencilerin MTÖ toplam puan ortalaması 86.86 ± 10.31 , ölçek alt boyutlarının ortalamalarının ise güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon 18.22 ± 4.25 , rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon 13.79 ± 3.94 , doğal bir olgu olarak menstrüasyon 18.75 ± 3.24 , menstrüasyonun olacağını önceden fark etme/sezinleme 18.42 ± 4.67 , menstrüasyonun etkilerini inkar 17.68 ± 2.52 olduğu görülmüştür. Çalışma bulguları Sönmezer ve Yosmaoğlu’nun (2014),^[20] Özdemir ve ark. nın,^[2] Yılmaz ve Şahin’in (2019)^[21] çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Çalışma kapsamındaki hemşirelik öğrencilerinin MTÖ alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde en yüksek puanın doğal bir olgu olarak menstrüasyon alt boyutundan alındığı belirlenmiştir. Bu sonuç, Güvenç ve ark. nın (2012)^[22] çalışmasıyla benzer şekilde hemşirelik öğrencilerinin menstrüasyonu doğal bir olay olarak görme eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır. Bu eğilim büyük olasılıkla aldıkları mesleki eğitimin etkisi ile açıklanabilir.

Çalışmada düşmanca cinsiyetçilik alt boyutu puan ortalaması 40.97 ± 9.87 , korumacı cinsiyetçilik alt boyutu puan ortalaması 35.81 ± 8.76 olarak saptanmıştır. Tarhan ve ark. (2017)^[23] bir grup üniversite öğrencisi üzerinde çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği düşmanca cinsiyetçilik alt boyutu ortalamasını çalışmamıza benzer şekilde 40.30 ± 9.51 olarak belirlemişlerdir. Aynı çalışmada korumacı cinsiyetçilik alt boyutu puan ortalaması ise 43.17 ± 8.25 olarak saptanmıştır. Bu alt boyuta ilişkin puanların çalışmamızda daha düşük olması korumacı cinsiyetçiliğin hemşirelik öğrencilerinde daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu farkın hemşirelik eğitiminin etkisinden kaynaklandığı söylenebilir. Mızrak Şahin ve Özerdoğan'ın^[8] çalışmasında, sağlık yüksekokulu kadın öğrencilerinde korumacı cinsiyetçilik puan ortalaması çalışmamızdan daha düşük bulunmuştur. Tekkaş ve ark.^[24] çalışmalarında 309 hemşirelik öğrencisi ile yaptıkları analizde öğrencilerin korumacı cinsiyetçilik alt boyutundan aldıkları puanların eğitim süresi uzadıkça düştüğünü saptamışlardır.

ÇDCÖ ile MTÖ puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; ÇDCÖ alt boyutları ile MTÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmamıştır ($p > .05$). Temel ve ark. (2018)^[25] üniversite öğrencilerinde premenstrüal sendrom deneyimi ile öğrencilerin cinsiyet rolü tutumu arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla 1515 öğrenci ile yürüttükleri çalışmalarında ortalama Premenstrüal Sendrom Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamışlardır. Marvan ve ark.^[7] yaşları 19–46 arasında değişen (ortalama yaş 29.08) 106 kadın ile yürüttükleri çalışmalarında çelişik duygulu cinsiyetçilik ile menstrüasyona yönelik inanç ve menstrüasyona yönelik tutumlar arasında bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Düşmanca cinsiyetçiliğin yüksek puanlarının menstrüasyonun reddedilmesinin yanısıra bu konuda utanç hissi ile de ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ghiasi (2019)^[26] çalışmasında cinsiyet rolü yöneliminin kadınların menstrüasyona karşı tutumlarına küçük ve orta derecede katkıda bulunduğunu göstermektedir. Çalışmamızdaki sonucun Marvan ve ark. (2014) ile Ghiasi'nin (2019) çalışmalarındaki sonuçlarla benzer olmamasının nedeninin örneklem gruplarındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Çalışma bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde lisans eğitimi alan öğrencilerle sınırlandırılmıştır. Bu çalışmanın bulguları sadece çalışmanın üzerinde yürütüldüğü bu gruba genellenebilir.

Sonuç

Çalışma sonucunda hemşirelik öğrencilerinin menstrüal tutumlarının daha çok menstrüasyonu doğal bir olgu olarak görme yönünde olduğu belirlenmiştir. Çalışmada çelişik duygulu cinsiyetçilik ile menstrüal tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin menstrüal tutumu etkileyebilecek,

cinsiyetçi yaklaşıma ilişkin faktörlerin nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak ve farklı öğrenci gruplarında araştırılması önerilmektedir.

Çıkar çatışması: Bildirilmemiştir.

Hakem değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazarlık katkıları: Konsept – M.N.A., F.Ö., F.Ö.Ö.; Dizayn – M.N.A., F.Ö., F.Ö.Ö.; Denetim – M.N.A., F.Ö.; Finansman – M.N.A., F.Ö., F.Ö.Ö.; Materyal – M.N.A., F.Ö., F.Ö.Ö.; Veri toplama veya işleme – M.N.A., F.Ö.Ö.; Analiz ve yorumlama – M.N.A., F.Ö., F.Ö.Ö.; Literatür arama – M.N.A., F.Ö.; Yazan – M.N.A., F.Ö.; Kritik revizyon – M.N.A., F.Ö., F.Ö.Ö.

Kaynaklar

1. Wong WC, Li MK, Chan WY, Choi YY, Fong CH, Lam KW, et al. A cross-sectional study of the beliefs and attitudes towards menstruation of Chinese undergraduate males and females in Hong Kong. *J Clin Nurs* 2013;22:3320–7.
2. Özdemir F, Tezel A, Nazik E. Adölesanlarda menstrüal tutum ile sağlık öz-yeterlik algısının belirlenmesi. *Kocaeli Tıp Dergisi* 2013;3:18–23.
3. Kaur N, Bedi SP. Comparison of menstrual attitudes among active and inactive female university students. *International Journal of Physiology, Nutrition and Physical Education* 2019;4:1842–4.
4. Chang YT, Lin ML. Menarche and menstruation through the eyes of pubescent students in eastern Taiwan: implications in sociocultural influence and gender differences issues. *J Nurs Res* 2013;21:10–8.
5. Kapoor A, Khari S. Knowledge, attitude and socio-cultural beliefs of adolescent girls towards menstruation. *Journal of Nepal Paediatric Society* 2016;36:42–9.
6. Baumann SE, Lhaki P, Burke JG. Assessing the Role of Caste/Ethnicity in Predicting Menstrual Knowledge, Attitudes, and Practices in Nepal. *Glob Public Health* 2019;14:1288–301.
7. Marván ML, Vázquez-Toboada R, Chrisler JC. Ambivalent sexism, attitudes towards menstruation and menstrual cycle-related symptoms. *Int J Psychol* 2014;49:280–7.
8. Mızrak-Şahin B, Özerdoğan N. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargılara karşı tutumlar ve cinsiyetçilik. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi* 2014;2:1–10.
9. Lips HM. *Sex and Gender: An Introduction*. 8th ed. USA: Waveland Press; 2017. p. 1–54.
10. Glick P, Fiske ST. The ambivalent sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. In *Social Cognition: Selected Works of Susan Fiske*. Taylor and Francis; 2018. p. 116–60.
11. Glick P, Fiske ST. Hostile and benevolent sexism measuring ambivalent sexist attitudes toward women. *Psychology of Women Quarterly* 1997;21:119–35.
12. McLaughlin K, Muldoon OT, Moutray M. Gender, gender roles and completion of nursing education: a longitudinal study. *Nurse Educ Today* 2010;30:303–7.
13. Sakallı Uğurlu N. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi* 2002;17:47–58.

14. Brooks-Gunn J, Ruble DN. The menstrual attitude questionnaire. *Psychosom Med* 1980;42:503–12.
15. Firat MZ, Kulakaç O, Oncel S, Akcan A. Menstrual Attitude Questionnaire: confirmatory and exploratory factor analysis with Turkish samples. *J Adv Nurs* 2009;65:652–62.
16. Çevirme AS, Çevirme H, Karaoğlu L, Uğurlu N, Korkmaz Y. The Perception of Menarche and Menstruation among Turkish married women: attitudes, experiences, and behaviors. *Soc Behav Pers* 2010;38:381–94.
17. Crawford M, Menger LM, Kaufman MR. 'This is a natural process': managing menstrual stigma in Nepal. *Cult Health Sex* 2014;16:426–39.
18. Chang YT, Hayter M, Wu SC. A systematic review and meta-ethnography of the qualitative literature: experiences of the menarche. *J Clin Nurs* 2010;19:447–60.
19. Brantelid IE, Nilvér H, Alehagen S. Menstruation during a lifespan: A qualitative study of women's experiences. *Health Care Women Int* 2014;35:600–16.
20. Sönmezer E, Yosmaoğlu H. Dismenorezi olan kadınlarda menstruasyona yönelik tutum ve stres algısı değişiklikleri. *Fizyoterapi Rehabilitasyon* 2014;25:56–62.
21. Yılmaz B, Şahin N. Bir hemşirelik fakültesi öğrencilerinin primer dismenore sıklığı ve menstrual tutumları. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2019;12:426–38.
22. Guvenc G, Kilic A, Akyuz A, Ustunsoz A. Premenstrual syndrome and attitudes toward menstruation in a sample of nursing students. *J Psychosom Obstet Gynaecol* 2012;33:106–11.
23. Tarhan S, Çetin Gündüz H, Ekşioğlu S. Çelişik duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet ve evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar. *Human Sciences* 2017;14:1894–908.
24. Tekkas KK, Beser A, Park S. Ambivalent sexism of nursing students in Turkey and South Korea: A cross-cultural comparison study. *Nurs Health Sci* 2020;22:612–9.
25. Temel S, Terzioglu F, Isik Koc G. Premenstrual syndrome in university students: its correlation with their attitudes toward gender roles. *J Psychosom Obstet Gynaecol* 2018;39:228–36.
26. Ghiasi A. The effect of gender-role orientation on attitudes towards menstruation in a sample of female university students. *J Turk Ger Gynecol Assoc* 2019;20:138–41.